

נצבים (82)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוקים (כט, ט)

כדי לרמוז לנו כי בתוך הצרה של "וישלכם אל ארץ אחרת", טמונה גם ההבטחה הא-לוקית של "כי לו תשכח מפי זרעו", שהתורה תפרח ותשגשג דוקא בגלות, ודווקא תחת הרדיפות והצרות יהיה ה' לימוד תורה גדול ורב. ואמנם כך ראינו, שהתלמוד הבבלי חובר דוקא בגלות בבל, כך גם הרמב"ם והרא"ש כתבו את חיבוריהם בגלות וכו' עוד כמה חיבורים.

כמוצא שלל רב בשם הרה"ג ר' שבתי דב רוזנטל

הנסתרות לה' אלוקיני והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט, כח)

יש לפרש, דהנה ידוע דיש ב' זמני הגאולה, זמן שאין ידוע כ"א להשי"ת מתי קץ הגאולה, וזמן גלוי לכל, וכמו שכתוב היום אם בקולו תשמעו. וזה שאמר הכתוב "הנסתרות", זמן הנסתר זה גלוי רק להשי"ת לבדו, אבל "הנגלת" הגלוי הוא "לנו ולבנינו", הוא "לעשות את כל דברי התורה הזאת".

כתב סופר

יקל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך (ל, ו)

"את לבבך ואת לבב זרעך", ראשי תיבות "אלול", ובצירוף עשרת ימי תשובה, המה ארבעים ימי תשובה, הנרמזים בארבעת היודין שבסופי התיבות של הפסוק "אני לדודי ודודי לי". כמו כן הפסוק "העירה והקיצה למשפטי אלוקי ואדו-ני לריב" (תהלים לה, כג), הסופי תיבות המה ארבעה יודיין, ועל דרך הנ"ל שבארבעים יום הללו מתפללים על זאת שהקב"ה יצדיקנו ויוציא לאור משפטינו. שם אדנות מורכב מאותיות א-ד-נ-י. והרמז הוא שב-א' ו-י' תשרי הקב"ה דן את העולם. א' תשרי זהו ראש השנה, י' תשרי זה יום הדין.

והוסיף בספר "בני יששכר", דבארבעים ימי התשובה יש תתק"ס (960) שעות, וכנגדם במקוה יש ארבעים סאה שבארבעים סאה יש תתק"ס (960) לוגים.

והו שאמר רבי עקיבא (יומא פה:): אשריכם ישראל וכו' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, והיינו כשם שהמקוה יש בו תתק"ס לוגין (960), וע"י שיעור זה עולה הטמא מטומאה לטהרה, כך הקב"ה מטהר את ישראל בארבעים ימי התשובה שבכל יום יש כ"ד שעות, וסך כל ימי התשובה יש בהם תתק"ס (960).

ספר "להתערן באהבתך"

איתא בזוהר הקדוש: היום דא ראש השנה. ביאור נפלא בדרך דרוש, אמר הגאון מהרא"ץ בריסק, אלא שלפני כן הוא מקדים להביא ביאור למסורה מבעל הספר "קול אריה": איתא במסורה שתי פעמים "וכולו". (א) אָפֶס קָצְהוּ תְרָאָה וְכָלוּ לֹא תְרָאָה וְקָנְנוּ לִי מִשָּׁם" (במדבר כג, יג) (ב) "וכולו מחמדים" (שיר השירים ה, טז). ופירש, שהנה אם יביט האדם על כללות עם ישראל ימצא כולו יפה ומום אין בו, ולא ימצא מקום אשר תחול בו קללה, כי כולו מחמדים, אבל על כל אחד ואחד בפרטות אפשר למצוא חסרונות, כי אחד אינו בעל צדקה, והשני אינו ת"ח, והשלישי אינו ירא שמים וכו'. בקיצור אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. על כן על פרטיות ישראל יכולים למצוא מקום שתחול עליהם רקללה חס ושלום, אבל על כלל ישראל א"א לבקור מומים, שהרי כולו נאה. זהו שאמרה המסורה, אפס קצוהו תראה, שאם תראה רק קצוהו וחלקו של העם, אז תמצא בהם חסרונות, וע"י זה תוכל לקללם, אמנם כולו, לא תראה, שעל כלל ישראל לא תמצא שמץ ודופי, והטעם משום שכולו מחמדים. ולפי זה יש להמתיק את דברי הזוהר הקדוש שבו פתחנו: "אתם נצבים היום כלכם", היינו בר"ה, היאך תוכלו להתייצב לפני ה' ליום הדין בראש השנה? רק כאשר תהיו כולכם לפני ה' אלוקים, שהכלל ישראל הם יחד לפני ה', ועל הכלל ישראל א"א למצוא שום שמץ ודופי, ויעזור ה' לכלל ישראל יחד.

להתערן באהבתך

רמז נפלא: הישועה הטמונה בתוך צרות הגלות!

ויפתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת כיום הנה (כט, כז)

האות ל' במילה "וישלכם" גדולה מחברותיה, ויש לתת טעם בדבר. יש כאן ביאור נפלא: מובא בשם הגר"א, שדייק מלשון הפסוק (קהלת ג, ד): "עת ספור ועת רקוד", שכן עשרים וחמישה "עתים". נאמרו שם בסמוך, וכולם פותחות באות ל', כגון: "עת לפרוץ ועת לבכות, ועת לשחוק וכו'", ואילו שני אלו "עת ספור ועת רקוד", נאמרו ללא ל' בתחילתן. וביאר הגר"א שבא הפסוק לרמוז למה שאמרו חז"ל בכמה מקומות (מגילה ג, כתובות יז): מבטלים תלמוד תורה מפני הוצאת המת והכנסה כלה, ומשום כך שני העיתים הללו נאמרו בלי אות ל', שהיא לשון לימוד, לרמוז שאז מבטלים את הלימוד. לאור זאת, הרי נוכל לומר שאף בפסוק שלפנינו ה' היא רמז ללימוד התורה, וכתבה התורה ל' גדולה

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו
(ל, יב)

בגמרא (ב"מ נט): מובאת המחלוקת הידועה בענין
"תנורו של עכנאי", בה נחלקו רבי אליעזר וחכמים. אמר
רבי אליעזר: אם הלכה כמותי, מן השמים יוכיחו. וחז"ל
מספרים כיצד נשתנו סדרי הטבע, להוכיח שהלכה
כר"א, עד שיצאה בת קול מן השמים ואמרה: מה לכם
אצל ר"א, שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע
על רגליו ואמר: לא בשמים היא, ואין משגיחין בבת
קול. הקשו התוס': הרי בגמרא יבמות נפסקה הלכה
כב"ה, משום שיצאה בת קול שהלכה כמותו. תירצו
שכיון שאמר ר"א "מן השמים יוכיחו", יצאה בת קול
לכבודו ואין כאן ראייה שהלכה כמותו. אך לגבי
ב"ה, שלא ביקשו סיוע מן השמים, שפיר יש בת קול
שהלכה כמותו. ולזה כיוונה התורה באמרה "לא בשמים
הוא", שאין משגיחין בבת קול. אך כל זאת רק במקום
שמבקש החולק כי מן השמים יוכיחו. וכמו שאומר
הכתוב: "לאמר מי יעלה לנו השמימה", אזי לא בשמים
היא. אך אם יצאה הבת קול מאליה, שפיר הלכה כמותו.
רב רובין זצ"ל בספר "טללי אורות" בשם רבי משה גלאנטי

בפיף ובכלבך לעשתו (ל, יד)

יש לפרש הפסוק על פי מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה לה,
ז): אמר רבי יוחנן: הלומד שלא על מנת לעשות, נוח לו
כאילו נהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לעולם. לכן
אמרה תורה: "בפיף", כשהנך לומד בפיך, צריך
שהלימוד יהיה על מנת ש"ובכלבך לעשתו".

משך חכמה

קיום מצוות בהשפעה על בניו

החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובתרת בתיים
למען תחיה אפה ותרעה (ל, יט)

הקשה רבי משה פיינשטיין זצ"ל, כיון שאמר "החיים
והמות נתתי לפניך" וציוה "ובתרת בתיים", א"כ פשוט
הוא שאם יבחר בחיים אזי יחיה הוא וזרעו, ומדוע
חוזרת התורה "למען תחיה אפה ותרעה"? עוד קשה
תיבת "וְתָרַעַךְ", מיותרת, שהרי גם זרעו מצווה "ובתרת
בתיים למען תחיה", א"כ יזכה לחיים מצד עצמו, ומדוע
התורה כוללת הזרע אצל האב? ומתרץ שזהו באמת צווי
התורה, שיעשה המצוות בצורה כזו שגם בניו ירצו
לקיים. שאדם יכול לקיים המצוות כמו שכפאו שד,
וכמי שהיה מעדיף לחיות בלעדיהם ולא ישפיע בזה על
זרעו כלל. ומצווה התורה "ובתרת בתיים", איזה בחירה,
"למען תחיה אפה ותרעה", עליך להראות שהבחירה
שלך בחיים תהיה במדה כזו של שמחת חיים ועונג
רוחני, ועל ידי זה תשפיע גם על זרעך.

אוצרות התורה

הלכה: מנהג לטבל פרוסת המוציא בדבש

כתב המ"ב (סימן תקפג סק"ג): ויש נוהגין לטבל המוציא בדבש.
בפסקי תשובות (אות, ג), כתב: אבל לא יטבל בדבש בלבד בלתי
מלח תחילה כי טיבול פרוסת המוציא במלח הוא למתק הגבורות
ואינו מן הראוי לטבל זה בשום סעודה, והנהוג הוא לטבול
הפרוסה מצד אחד במלח ומצד שני בדבש או שתי פרוסות אחד
במלח ואחד בדבש ולאכול הפרוסה עם המלח ואח"כ עם הדבש,
ויש שנהגו להקדים לטבול הפרוסה בדבש ולאכול ואח"כ לטבול
במלח. ומנהג זה לטבול פרוסת המוציא גם בדבש נוהגים עד
שמחת תורה, ויש שנהגו בזה עד שבת בראשית, והיינו בסעודת
שבת ויו"ט וערב יום כיפור והושע"ר אבל לא הקפידו על כך
בסעודת ימות החול המועד.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: קל להשיא עצה לזולתך, מלעצמך ספר "שמחלה"

חקירה: תלמוד תורה: בית דין יורדים לנכסי האב כדי
לשכור מלמד לבנו, שלושה צדדים: מצוות תלמוד
תורה גורמת לדין ממוני, או מדין כופין על המצוות,
או מדין נכסי דבר איניש אינון ערבין ליה. (חידושי ר'
שמואל ב"ב עמוד סז).

סיפור: למה קר לו לחמור?

באת השנים בחודש תמוז קר היה בחוץ, וכן הוא חוק
מדינות אירופה מפעם לפעם שאף בקיץ ישרור הקור.
ובאחד מימי חודש תמוז קר הלך רבינו לבית הכנסת
עטוף במעיל חורף. פגש אותו איש פוחז ומתחכם אשר
ביקש להקניטו, ואמר לרבינו: רבינו! אמרו חז"ל (מסכת
שבת): חמור אפילו בתקופת תמוז קר לו. ענה רבינו כסיל
כאיוולתו: לא כדברייך פירוש הגמרא, אלא כן הוא
הפירוש: כאשר השמים יתקדרו התקופת תמוז וקור
ישרור ברחובות, איש חכם יעטה על עצמו מעיל חורף
למען יחס לו. לא כן איש נבער מדעת אשר הוא בוש
מבני האדם וחושש שילעגו לו, איש לובש מעיל ולא
יחס לו. והן הן דברי חז"ל: "חמור", איש טיפש, "אפילו
בתקופת תמוז קר לו", מאחר ואינו לובש מעיל חורף.

פנינים על התורה "רבי יהונתן אייבשיץ"

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן
מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים.
לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת
שלמה בן מחה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

